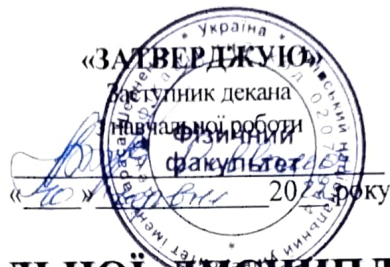

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Фізичний факультет
(назва факультету)

Кафедра оптики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ¹

Електромагнітоакустооптика

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань	<u>15 Автоматизація та приладобудування</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка</u> (шифр і назва спеціальності)
освітній рівень	<u>магістр</u> (молодший бакалавр, бакалавр, магістр)
освітня програма	<u>Лазерна і оптоелектронна техніка</u> (назва освітньої програми)
спеціалізація (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>

Форма навчання	очна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	1
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: доцент Копишинський Олександр Васильович

(Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання даної дисципліни у відповідному навчальному році)

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («__») 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__») 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__») 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

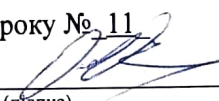
¹ Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Розробники²: Копишинський Олександр Васильович, кандидат фіз.-мат. наук,
доцент кафедри оптики

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри Поперенко Л.В.
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 13 від « 19 » травня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією фізичного факультету _____

Протокол від « 10 » червня 2022 року № 11
Голова науково-методичної комісії (Оліх О.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2022 року

² Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри (циклової комісії – для коледжів), науково-методичної комісії факультету/інституту (раді навчального закладу - коледжу), підписується завідувачем кафедри (головою циклової комісії), головою науково-методичної комісії факультету/інституту (головою ради) і затверджується заступником декана/директора інституту з навчальної роботи (заступником директора коледжу).

ВСТУП

1. Мета дисципліни – засвоєння студентами теоретичних та практичних знань для ефективного використання електрооптичних, магнітооптичних і акустооптичних явищ у наукових дослідженнях та у створенні оптоелектронних приладів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати курси „Оптика”, „Кристалоптика” та „Атомна фізика” та розуміти сутність фізичних процесів, які визначають оптичні властивості кристалічних та аморфних середовищ, зумовлених впливом електричного, магнітного і акустичного полів.
2. Вміти застосовувати рівняння хвильових нормалей та володіти методиками розрахунку оптичних характеристик анізотропних середовищ.

3. Анотація навчальної дисципліни / референс:

В рамках курсу «Електромагнітоакустооптика» розглядаються як класична, так і квантова теорії магнітооптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ. Метою вивчення дисципліни є засвоєння студентами фізичні основи магнітооптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ, основні рівняння, що описують ці явища, практичні застосування цих явищ. Навчальна задача курсу полягає в ефективному використанні набутих знань у наукових дослідженнях та у оптичному приладобудуванні. Результати навчання полягають в умінні застосовувати магнітооптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ для розв'язання практичних наукових та виробничих задач. Методи викладання: лекції, консультації, самостійна робота. Методи оцінювання: опитування в процесі лекції, модульні контрольні роботи після основних розділів спецкурсу, контроль самостійної роботи, екзамен. Підсумкова оцінка виставляється на основі проміжних оцінок (60%) та екзамену (40%).

4. Завдання (навчальні цілі) – ознайомлення студентів з теорією та практичним застосуванням магнітооптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ.

Перелік компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності

ФК16. Здатність проводити теоретичні та експериментальні дослідження фізичних явищ в середовищах, які перебувають в різних фазових станах із застосуванням оптичних методів.

5. Результати навчання за дисципліною: (описуються з детальною достовірністю для розробки заходів оцінювання)

<i>Результат навчання</i> (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		<i>Методи викладання і навчання</i>	<i>Методи оцінювання</i>	<i>Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни</i>
Код	Результат навчання			
1.1	Знати теорію магнітооптичних, електро-оптичних і акустооптичних явищ.	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>Модульна контрольна робота</i>	30
1.2	Знати можливості застосування магніто-оптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ в галузі метрології, оптики та лазерної фізики.	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>Модульна контрольна робота</i>	30
2.1	Вміти ефективно використовувати набуті знання у наукових дослідженнях та у оптичному приладобудуванні	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>Модульна контрольна робота</i>	20
2.2	Вміти застосовувати магнітооптичні, електрооптичні і акустооптичні явища в галузі метрології, оптики та лазерної фізики	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>Модульна контрольна робота</i>	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2
Програмні результати навчання				
<i>ПР17. Знати і розуміти принципи функціонування та будови оптичних та оптико-електронних інформаційно-вимірвальних систем.</i>	+	+		
<i>ПР19. Вміти здійснювати планування та проводити експериментальне дослідження структурних, оптичних та електрофізичних властивостей органічних (в тім числі біологічних та наноб'єктів) і неорганічних середовищ.</i>			+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: (зазначається перелік видів робіт та форм їх контролю / оцінювання із зазначенням Min. – рубіжної та Max. кількості балів чи відсотків)

- семестрове оцінювання:

1. Модульна контрольна робота 1 (18 балів-30 балів).
2. Модульна контрольна робота 2 (18 балів-30 балів).

- підсумкове оцінювання у формі іспита

Підсумкове оцінювання у формі іспита³: (обов'язкове проведення оцінювання в письмовій формі)

* заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

	ЗМ1/Частина 1 (за наявності)	ЗМ2/Частина 2 (за наявності)	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	<u>18</u>	<u>18</u>	<u>24</u>	<u>60</u>
Максимум	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>100</u>

Студент не допускається до екзамена, якщо під час семестру набрав менше **36 балів**.⁴

(слід чітко прописати умови, які висуваються викладачами даної дисципліни).

Оцінка за екзамен не може бути меншою **24 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

7.2. Організація оцінювання: *(обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням, у тому числі, результатів навчання, опанування яких перевіряється конкретним оцінюванням).*

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

³ Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі теоретичного засвоєння матеріалу з усіх розділів дисципліни, семінарських занять, виконання практичних, лабораторних, індивідуальних, підсумкових контрольних робіт, творчих робіт впродовж семестру, передбачених робочою навчальною програмою (**100 балів** - для залікових дисциплін, у випадку, якщо дисципліна завершується екзаменом, то розподіл здійснюється за таким алгоритмом: **60 балів (60%) – семестровий контроль і 40 балів (40%) – екзамен**).

⁴ У випадку, коли дисципліна завершується екзаменом не менше – **20 балів**, а рекомендований мінімум **не менше 36 балів**, оскільки якщо студент на екзамені набрав менше **24 балів** (а це 60% від 40 балів, відведених на екзамен), то вони **не додаються** до семестрової оцінки незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру, а в екзаменаційній відомості у графі «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	лабораторні	Самостійна робота
<i>Змістовний модуль 1. Магнітооптичні явища</i>				
1	Тема 1. Загальна характеристика магнітооптичних, електрооптичних і акустооптичних явищ та застосування цих явищ в оптичній метрології. С.р. Ознайомитися з літературними джерелами.	2		4
2	Тема 2. Основні принципи функціонування та будови оптичних та оптико-електронних інформаційно-вимірjuвальних систем. С.р. Будова магнітооптичних елементів та їх застосування в метрологічних вимірюваннях.	2		4
3	Тема 3. Характеристика магнітооптичних явищ в різних середовищах. Ефекти Фарадея та (С.р.) Котона-Мутона. Планування та проведення вимірів оптичних характеристик матеріалів із застосуванням ефекта Фарадея.	2		4
4	Тема 4. Магнітооптичні явища в анізотропних діелектриках. Вектор оптичної активності і вектор гірації. Ефекти Фарадея і (С.р.) Котона-Мутона в анізотропних діелектриках.	2		4
5	Тема 5. Магнітооптичні ефекти в феромагнетиках. Рівняння хвильових нормалей для феромагнітного кристала. С.р. Ефект Фарадея в феромагнетиках.	2		4
6	Тема 6. Полярний, меридіональний та (С.р.) екваторіальний магнітооптичні ефекти Керра. Класична та квантова теорії ефекту Керра. Планування та проведення вимірів магнітної сприйнятливості матеріалів із застосуванням ефекта Керра.	2		4
7	Тема 7. Застосування магнітооптичних методів в метрології. Вимірювання поверхневої топографії та деформацій в мікроелектроніці. Дослідження доменної структури феромагнетиків. Визначення магнітної анізотропії. С.р. Точне вимірювання великих струмів з використанням ефекту Фарадея.	2		4
	<i>Модульна контрольна робота 1</i>	1		2
<i>Змістовний модуль 2. Електрооптичні і акустооптичні явища.</i>				
8	Тема 8 Характеристика електрооптичних явищ. Електрооптичні явища Керра та Покельса. Коефіцієнти Керра. С.р. Планування та проведення вимірів коефіцієнтів Покельса та Керра та діелектричної проникності речовини.	2		4
9	Тема 9. Класична теорія ефекту Покельса. Тензор електрооптичних коефіцієнтів для кристалів різних систем та сингоній. Розрахунок зсуву фаз для кристалів LiNbO ₃ та (С.р.) KN ₂ PO ₄ .	2		4
10	Тема 10. Застосування електрооптичних ефектів в метрології. Вимірювання електричних полів у широкому діапазоні частот та інтенсивностей. Вимірювання температури з високою точністю методом дифракційної термометрії. С.р. Вимірювання хвильових фронтів в оптичних системах.	2		4
11	Тема 11. Характеристика акустооптичних явищ. Пружно-оптичні коефіцієнти (тензор фотопружності). Планування та проведення вимірів елементів тензора фотопружності в ізотропних та (С.р.) анізотропних середовищах.	2		4

12	Тема 12. Дифракція Брегга. Класична і квантова теорії дифракції Брегга. С.р. Дифракція Брегга в анізотропному середовищі.	2		4
13	Тема 13. Дифракція Рамана-Ната. Класична та квантова теорії дифракції Рамана-Ната.С.р. Ефективність дифракції Рамана-Ната.	2		4
14	Тема 14. Застосування акустооптичних ефектів в метрології. Вимірювання температури та швидкості звуку в матеріалах. Вимірювання параметрів оптичних волокон. С.р. Вимірювання механічних напружень.	2		4
	<i>Модульна контрольна робота 2</i>	1		2
	ВСЬОГО	30	0	60

Загальний обсяг 90 год.⁵, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА⁶:

Основні:

1. Handbook of Optical Metrology: Principles and Applications, Second Edition: ed. by Toru Yoshizawa. CRC Press, 2017. -919 p. - ISBN 978-1-1388-9363-4.
2. Magneto-Optics by Satoru Sugano, Norimichi Kojima. - Springer Science & Business Media, 2013. -338 p. -ISBN 978-3-6620-4143-7.
3. Magneto-optical sensing and imaging: From fundamentals to metrology by P.M.Panchenko and S.S.Harsha. -Elsevier,2021. - Sensors and Actuators A: Physical, p.687-713.
4. Building Electro-Optical Systems: Making It All Work, 3rd Edition by Philip C.D.Hobbs. - Wiley, 2021. - 832 p. - ISBN 978-1-1194-3897-7.
5. Design and Fabrication of Acousto-Optic Devices by Akis P.Goutzoulis. - CRC Press, 2021. -520 p. - ISBN 978-1-0032-1022-1.

Додаткові:

1. Magnetic Field Measurement Handbook: ed. by A.R.H.Goodwin and G.W.Reade. - IOP Publishing, 2017. - 768 p. - ISBN 978-0-7503-1421-4.
2. Magnetic Sensors and Magnetometers: ed. by M.Kraft and E.Hristoforou. - Springer, 2013. - 349 p. - ISBN 978-3-6422-8308-3.
3. Magnetic Measurements for Materials Characterization: ed. by R.Coehoorn, A.Berger, and E.Brück. - Springer, 2018. - 452 p. - ISBN 978-3-3199-2377-1.
4. Magnetic Resonance Imaging: Principles and Applications: ed. by D.N.Kockenberger and K.T.Schomberg. - John Wiley & Sons, 2013. - 496 p. - ISBN 978-0-4709-1700-4.
5. Electro-Optics Handbook, 2nd Edition by Ronald W.Waynant and Marwood N.Ediger. - The McGraw-Hill Companies, Inc., 2012 - ISBN 978-0-0706-8716-5.

⁵ Загальна кількість годин, відведених на дану дисципліну згідно навчального плану.

⁶ В тому числі Інтернет ресурси